

Dz.U. 1990 Nr 7 poz. 41**ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW****z dnia 29 stycznia 1990 r.**

w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego

Opracowano na podstawie: Dz.U. z 1993 r. Nr 68, poz. 330, z 1994 r. Nr 25, poz. 86, Nr 140, poz. 769, z 1995 r. Nr 153, poz. 781, z 1996 r. Nr 111, poz. 532, z 1997 r. Nr 20, poz. 107.

Na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 27 września 1973 r. o zaopatrzeniu emerytalnym twórców i ich rodzin (Dz.U. z 1983 r. Nr 31, poz. 145, z 1986 r. Nr 42, poz. 202, z 1989 r. Nr 35, poz. 190, z 1990 r. Nr 36, poz. 206 i z 1991 r. Nr 104, poz. 450), art. 7 i 28 ustawy z dnia 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia (Dz.U. z 1983 r. Nr 31, poz. 146, z 1989 r. Nr 32, poz. 169 i Nr 35, poz. 190, z 1990 r. Nr 36, poz. 206 oraz z 1991 r. Nr 104, poz. 450 i Nr 110, poz. 474), art. 26 ust. 1 pkt 4 dekretu z dnia 4 marca 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych oraz ich rodzin (Dz.U. z 1983 r. Nr 27, poz. 135, z 1989 r. Nr 35, poz. 190, z 1990 r. nr 36, poz. 206 i z 1991 r. Nr 104, poz. 450), art. 24 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (Dz.U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250, z 1990 r. Nr 36, poz. 206, z 1991 r. Nr 104, poz. 450 i Nr 110, poz. 474), art. 24 ust. 4 oraz w związku z art. 37 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz.U. Nr 16, poz. 124 i Nr 25, poz. 187, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1986 r. Nr 42, poz. 202 i z 1990 r. Nr 36, poz. 206), art. 4 ust. 6, art. 4² ust. 2 i art. 33 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 25 listopada 1986 r. o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 1989 r. Nr 25, poz. 137 i Nr 74, poz. 441, z 1990 r. Nr 36, poz. 206 oraz z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 104, poz. 450 i Nr 110, poz. 474) zarządza się, co następuje:

**Rozdział 1
Przepisy ogólne****§ 1.**

1. Rozporządzenie określa wysokość i podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zasady, terminy i tryb zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego, rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego oraz opłacania składek na ubezpieczenie społeczne następujących osób:
 - 1) pracowników,
 - 1a) osób pobierających stypendia sportowe, jeżeli nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu z innego tytułu oraz nie uczą się i nie studują w systemie studiów dziennych,

- 2) osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz osób z nimi współpracujących,
 - 3) członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych,
 - 4) osób prowadzących działalność gospodarczą oraz osób z nimi współpracujących,
 - 5) adwokatów,
 - 6) małżonków pracowników skierowanych do pracy w przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, w stałych przedstawicielstwach przy Organizacji Narodów Zjednoczonych i w innych misjach specjalnych za granicą, w instytutach, ośrodkach informacji i kultury za granicą,
 - 7) osób, które z powodu stanu zdrowia swojego dziecka, wymagającego - bez względu na wiek - stałej opieki oraz pielęgnacji lub pomocy w czynnościach samoobsługowych, nie mogą podjąć albo kontynuować zatrudnienia.
2. Rozporządzenie określa również wysokość i podstawę wymiaru składek na zaopatrzenie emerytalne twórców i artystów oraz zasady, terminy i tryb zgłoszenia ich do zaopatrzenia emerytalnego oraz opłacania składek, a także wysokość i podstawę wymiaru składek za osoby wykonujące pracę w czasie odbywania kary pozbawienia wolności.

§ 2.

Użyte w rozporządzeniu określenia oznaczają:

- 1) oddział ZUS - oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych właściwy ze względu na siedzibę zakładu pracy lub siedzibę (miejscze zamieszkania) osoby prowadzącej działalność gospodarczą oraz twórców,
- 2) zakłady pracy - uspołecznione i nie uspołecznione zakłady pracy oraz osoby fizyczne, a także instytucje kościelne i zakonne - zatrudniające pracowników,
- 3) ubezpieczenie - ubezpieczenie społeczne,
- 4) zaopatrzenie emerytalne - zaopatrzenie emerytalne twórców lub zaopatrzenie emerytalne osób wykonujących pracę w czasie odbywania kary pozbawienia wolności,
- 5) świadczenia - świadczenia z ubezpieczenia społecznego,
- 6) umowa - umowę agencyjną lub umowę zlecenia,
- 7) działalność - działalność gospodarczą prowadzoną na własny rachunek,
- 8) najwyższe wynagrodzenie - najwyższe wynagrodzenie pracowników, określone przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej na podstawie Kodeksu pracy.

§ 3.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne lub zaopatrzenie emerytalne, której wysokość, w myśl rozporządzenia, jest uzależniona od przeciętnego wynagrodzenia, ustala się miesięcznie poczynając od trzeciego miesiąca kalendarzowego każdego kwartału na okres trzech miesięcy na postawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału, ogłoszanego dla celów emerytalnych.

Rozdział 2

Składki na ubezpieczenie społeczne pracowników

§ 4.

Składka na ubezpieczenie społeczne pracowników wynosi, z uwzględnieniem § 5 i 52, 45% podstawy wymiaru składki.

§ 5.

1. Okręgowy inspektor pracy Państwowej Inspekcji Pracy lub państwoowy wojewódzki inspektor sanitarny mogą wystąpić do oddziału ZUS z wnioskiem o wymierzenie dodatkowej składki, określając jej wysokość od 1% do 7% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne pracowników, zakładom pracy, w których organy te stwierdziły pogorszenie warunków pracy wyrażające się wzrostem kategorii ryzyka K_{zx} ustalonej w sposób określony w ust. 2, przy spełnieniu warunków określonych w ust. 3.
2. Ustalenie kategorii ryzyka K_{zx} następuje na podstawie kryteriów zawartych w załączniku do rozporządzenia, przez wyliczenie średniej arytmetycznej z kategorii ryzyka odpowiadających wskaźnikom częstości obliczonym na 1000 pracowników zakładu pracy za pełny rok kalendarzowy według wzoru:

$$K_{zx} = \frac{K_1 + K_2 + K_3 + K_4}{4}$$

gdzie:

K_{zx} - kategoria ryzyka dla danego zakładu pracy ustalona za ostatni pełny rok kalendarzowy,

K_1 - kategoria ryzyka odpowiadająca wskaźnikowi poszkodowanych w wypadkach przy pracy ogółem,

K_2 - kategoria ryzyka odpowiadająca wskaźnikowi poszkodowanych w wypadkach przy pracy śmiertelnych i ciężkich,

K_3 - kategoria ryzyka odpowiadająca wskaźnikowi chorób zawodowych powstających w związku z występowaniem czynników szkodliwych wywołujących te choroby w czasie zatrudnienia w danym zakładzie pracy,

K_4 - kategoria ryzyka odpowiadająca wskaźnikowi zatrudnionych w warunkach zagrożenia, które występują w razie przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy.

3. Inspektorzy, o których mowa w ust. 1, mogą wystąpić do oddziału ZUS z wnioskiem o wymierzenie dodatkowej składki na ubezpieczenie społeczne pracowników, gdy stwierdzą, że łącznie spełnione są następujące warunki:

$$K_{zx} \geq K_{zb} + 2 \text{ oraz } K_{zb} \geq 3$$

gdzie:

K_{zb} - bazowa kategoria ryzyka dla danego zakładu pracy, ustalona jako średnia arytmetyczna z kategorii ryzyka dla dwóch kolejnych lat kalendarzowych bezpośrednio poprzedzających rok, dla którego ustaloną kategorię ryzyka K_{zx} .

4. Inspektorzy, o których mowa w ust. 1, mogą wystąpić do oddziału ZUS z wnioskiem o wymierzenie dodatkowej składki na ubezpieczenie społeczne pracowników, w wysokości:

- 1) 1%, gdy $2 \leq K_{zx} - K_{zb} < 3$
- 2) 2%, gdy $3 \leq K_{zx} - K_{zb} < 4$
- 3) 3%, gdy $4 \leq K_{zx} - K_{zb} < 5$
- 4) 4%, gdy $5 \leq K_{zx} - K_{zb} < 6$
- 5) 5%, gdy $6 \leq K_{zx} - K_{zb} < 7$
- 6) 6%, gdy $7 \leq K_{zx} - K_{zb} < 8$
- 7) 7%, gdy $K_{zx} - K_{zb} \geq 8$.

5. Dodatkowa składka na ubezpieczenie społeczne pracowników może być wymierzana zakładom pracy, z wyłączeniem jednostek organizacyjnych prowadzących gospodarkę finansową na zasadach określonych w prawie budżetowym.

6. Inspektorzy, o których mowa w ust. 1, mogą wystąpić do oddziału ZUS z wnioskiem o zaprzestanie wymierzania dodatkowej składki na ubezpieczenie społeczne pracowników bądź zmniejszenie tej składki do określonej wysokości, jeśli nastąpi obniżenie kategorii ryzyka K_{zx} poniżej kategorii uzasadniającej wymierzenie składki lub wymierzenie składki w dotychczasowej wysokości.

7. Wymierzenie dodatkowej składki na ubezpieczenie społeczne pracowników, zmniejszenie wysokości tej składki bądź zaprzestanie jej wymierzania następuje od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym wpłynął wniosek, o którym mowa w ust. 1 lub ust. 6.

§ 6.

Wysokość składki na ubezpieczenie społeczne pracowników uznanych za osoby niepełnosprawne regulują przepisy o zatrudnianiu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

§ 7.

1. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie pracowników stanowi dochód pracownika w gotówce i w naturze, łącznie z kosztami uzyskania i podatkiem dochodowym od osób fizycznych, z tytułu pracy w ramach stosunku pracy, obejmujący wszelkiego rodzaju należności pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty bez względu na źródło finansowania tych należności i świadczeń, z wyjątkiem:

- 1) nagród jubileuszowych (gratyfikacji), które według zasad określających warunki ich przyznawania przysługują pracownikowi nie częściej niż co 5 lat,
- 2) odpraw pieniężnych przysługujących w związku z przejściem na emeryturę lub rentę inwalidzką,
- 3) ekwiwalentów za nie wykorzystany urlop wypoczynkowy,

- 4) odpraw, odszkodowań i rekompensat wypłaconych pracownikom z tytułu wygaśnięcia lub rozwiązania stosunku pracy, w tym z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy, nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę, skrócenia okresu jej wypowiedzenia, niewydania w terminie lub wydania niewłaściwego świadectwa pracy,
- 5) świadczeń okolicznościowych przyznawanych w formie rzeczowej - do wysokości nie przekraczającej rocznie kwoty, która z tego tytułu została zwolniona od podatku dochodowego od osób fizycznych,
- 6) wartości świadczeń rzeczowych oraz ekwiwalentów za te świadczenia - wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 7) ekwiwalentu pieniężnego za użyte przy wykonywaniu pracy narzędzia, materiały lub sprzęt, stanowiące własność wykonawcy,
- 8) należności przysługujących z tytułu podróży służbowych, w tym dodatków dewizowych, czarterowych i innych wypłat w walucie obcej związanych z podróżą służbową za granicę - do wysokości określonej w odrębnych przepisach, z zastrzeżeniem ust. 1a,
- 9) należności przysługujących pracownikom z tytułu przeniesienia do pracy w innej miejscowości, wykonywania pracy poza stałym miejscem zamieszkania lub poza stałym miejscem pracy, w tym dodatków i ryczałtów za rozłąkę, strawnego, dodatków godzinowych wypłacanych w przedsiębiorstwie państwowym "Polskie Koleje Państwowe",
- 10) ryczałtów i ekwiwalentów za używanie do celów służbowych prywatnych samochodów lub innych środków lokomocji - do wysokości nie przekraczającej kwoty, które z tego tytułu zostały zwolnione od podatku dochodowego od osób fizycznych,
- 11) wartości wyżywienia wydawanego bezpłatnie lub częściowo odpłatnie na kursach i szkoleniach,
- 12) wartości posiłków regeneracyjno-wzmacniających wydawanych na podstawie układów zbiorowych pracy oraz wartości innych posiłków wydawanych niektórym grupom pracowników do spożycia wyłącznie w czasie pracy bez prawa do ekwiwalentu z tego tytułu w zakładach gastronomicznych, placówkach żywienia przyzakładowego, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, zakładach dla nieletnich, zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej, domach wczasowych, marynarzom i rybakom oraz dodatków kalorycznych wypłacanych na podstawie odrębnych przepisów,
- 13) wypłat należności obliczanych od wielkości efektów uzyskanych przez zastosowanie pracowniczego projektu wynalazczego i za dokumentację dostarczoną bezumownie przez twórcę projektu, przydatną do stosowania projektu, oraz nagród za wynalazcość, a także nagród za pracę badawczą i wdrożeniową,
- 14) nagród o charakterze szczególnym: za działalność naukową, za osiągnięcia naukowo-techniczne, za wyróżnione rozprawy doktorskie i habilitacyjne, nagród konkursowych, za ratownictwo morskie, za upowszechnianie kultury oraz nagród za osiągnięcia w eksporcie,
- 15) zasiłków na zagospodarowanie oraz zasiłków osiedleniowych,

- 16) wypłat przeznaczonych na pomoc zdrowotną dla nauczycieli korzystających z opieki zdrowotnej,
- 17) jednorazowych odszkodowań z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu albo śmierci oraz odszkodowań za przedmioty utracone lub uszkodzone wskutek wypadku przy pracy, przysługujących od zakładu pracy,
- 18) świadczeń finansowanych ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych,
- 19) świadczeń wypłacanych z funduszu utworzonego na cele socjalno-bytowe na podstawie układu zbiorowego pracy w zakładach pracy, które nie tworzą zakładowego funduszu świadczeń socjalnych - do wysokości nie przekraczającej rocznie kwoty odpisu podstawowego na jednego zatrudnionego, określonej w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335, Nr 118, poz. 561, Nr 139, poz. 647 i Nr 147, poz. 686),
- 20) prowizji od zysku przedsiębiorstwa państwowego,
- 21) wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy wskutek choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną, wypłacanych na podstawie art. 92 § 1 Kodeksu pracy, oraz składników wynagrodzeń, do których pracownik ma prawo w okresie pobierania zasiłku chorobowego w myśl postanowień układów zbiorowych pracy lub przepisów o wynagrodzeniu,
- 22) uposażeń zasadniczych wraz z dodatkami oraz premii i innych należności pieniężnych wypłacanych żołnierzom zawodowym pełniącym służbę w przedsiębiorstwach państwowych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub wykonujących zadania poza wojskiem,
- 23) odpraw przysługujących w wypadku odwołania dyrektorów przedsiębiorstw państwowych,
- 24) wypłat części nadwyżki bilansowej członkom spółdzielni w formie oprocenowania udziałów członkowskich,
- 25) kosztów opłacenia przez zakład pracy składek z tytułu zawartych lub odnowionych umów ubezpieczenia na życie na rzecz pracowników dotyczących ryzyk grup 1 oraz 3-5 działu I wymienionego w załączniku do ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. z 1996 r. Nr 11, poz. 62 oraz z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 107, poz. 685, Nr 121, poz. 769 i 770 oraz Nr 139. poz. 934)), jeżeli uprawnionym do otrzymania świadczenia nie jest zakład pracy i umowa ubezpieczenia w okresie przed osiągnięciem przez pracownika wieku 60 lat albo wcześniejszym uzyskaniem przez niego uprawnień emerytalnych lub uprawnień do świadczenia rentowego z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia społecznego wyklucza:
 - a) wypłatę kwoty stanowiącej wartość odstąpienia od umowy,
 - b) możliwość zaciągania zobowiązań pod zastaw praw wynikających z umowy,
 - c) wypłatę z tytułu dożycia wieku oznaczonego w umowie
- jeżeli co najmniej połowa pracowników zakładu pracy ma możliwość zostać objętą tym ubezpieczeniem, jednak do wysokości nie przekraczającej miesięcznie na osobę 7% bieżącej, przeciętnej miesięcznej podstawy wymiaru

składek na ubezpieczenie społeczne przypadającej na pracownika w danym zakładzie pracy

albo

kosztów poniesionych przez zakład pracy na nabycie na rzecz pracowników jednostek uczestnictwa funduszy powierniczych w rozumieniu ustawy z dnia 22 marca 1991 r. – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszach powierniczych (Dz.U. z 1994 r. Nr 58, poz. 239, Nr 71, poz. 313 i Nr 121, poz. 591, z 1996 r. Nr 45, poz. 199, Nr 75, poz. 357, Nr 106, poz. 496 i Nr 164, poz. 703 oraz z 1997 r. Nr 30, poz. 164, Nr 88, poz. 554 i Nr 139, poz. 933) i funduszy inwestycyjnych w rozumieniu ustawy z dnia 28 sierpnia 1998 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. Nr 139, poz. 933), jeżeli umowa w sprawie nabywania tych jednostek uczestnictwa, zawarta między towarzystwem funduszy powierniczych lub funduszem inwestycyjnym, zakładem pracy i pracownikiem w okresie przed osiągnięciem przez pracownika wieku 60 lat albo wcześniejszym uzyskaniem przez niego uprawnień emerytalnych lub uprawnień do świadczenia rentowego z tytułu niezdolności do pracy, wyklucza:

- a) umorzenie jednostek uczestnictwa funduszy powierniczych i możliwość żądania odkupienia jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, nabytych za środki pieniężne przekazane przez zakład pracy,
 - b) możliwość zaciągania zobowiązań pod zastaw wierzytelności, której przedmiotem jest umorzenie przez towarzystwo funduszy powierniczych lub odkupienie jednostek uczestnictwa przez towarzystwo funduszy inwestycyjnych
 - jeżeli co najmniej połowa pracowników zakładu pracy ma możliwość zawarcia wyżej określonej umowy, jednak do wysokości nie przekraczającej miesięcznie na osobę 7 % bieżącej, przeciętnej miesięcznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, przypadającej na pracownika w danym zakładzie pracy,
- 26) nagród za wyniki sportowe, wypłacanych przez kluby sportowe i polskie związki sportowe, oraz nagród za wybitne osiągnięcia sportowe wypłacanych
- 26) nagród za wyniki sportowe, wypłacanych przez kluby sportowe i polskie związki sportowe, oraz nagród za wybitne osiągnięcia sportowe wypłacanych zawodnikom ze środków budżetowych.

2. Do podstawy wymiaru składek przyjmuje się również honoraria wypłacane:

- 1) dziennikarzom za pracę dziennikarską przez macierzystą redakcję,
- 2) pracownikom własnym za prace związane z przygotowaniem, realizacją i organizacją programu radiowego i telewizyjnego w ośrodku telewizyjnym bądź w ośrodku radiowo-telewizyjnym albo w rozgłośni radiowej,
- 3) pracownikom własnym za realizację i opracowanie filmów w jednostkach do tego uprawnionych lub upoważnionych
 - do wysokości nie przekraczającej miesięcznie trzykrotnego przeciętnego wynagrodzenia, bez względu na rodzaj umowy, na podstawie której przysługuje honorarium.

3. Wartość pieniężną świadczeń w naturze ustala się w wysokości ekwiwalentu pieniężnego określonego we właściwych przepisach branżowych lub normach budżetowych, a w razie ich braku:
 - 1) jeżeli przedmiotem świadczeń są rzeczy lub usługi wchodzące w zakres działalności gospodarczej pracodawcy - według cen stosowanych wobec innych odbiorców niż pracownicy,
 - 2) jeżeli przedmiotem świadczeń są usługi zakupione przez pracodawcę - według cen zakupu,
 - 3) jeżeli przedmiotem świadczenia jest udostępnienie lokalu mieszkalnego - w wysokości równowartości czynszu, jaki przysługiwałby w razie zawarcia umowy najmu tego lokalu.
4. Roczną wartość użytkowania działki przez nauczycieli określa się jako równowartość 2 q życia według obliczonej dla celów podatku rolnego średniej ceny skupu życia za okres, z którego dochód przyjmuje się do podstawy wymiaru składek. **ust. 5 i 6 skreślony.**

§ 9.

§ 8 skreślony

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie pracowników zatrudnionych za granicą w polskich zakładach pracy stanowi kwota zadeklarowana przez zakład pracy, nie niższa od przeciętnego wynagrodzenia.

§ 10.

1. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie pracowników, z zastrzeżeniem § 9, zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy nie może być w stosunku miesięcznym niższa od kwoty odpowiadającej wysokości najniższego wynagrodzenia.
2. W razie zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, kwotę najniższej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, wynikającą z ust. 1, zmniejsza się proporcjonalnie do ustalonego wymiaru czasu pracy.
3. W razie osiągnięcia dochodu za niepełny miesiąc pracy, kwotę najniższej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, wynikającą z ust. 1 i z § 9, zmniejsza się odpowiednio, przyjmując, że miesiąc liczy 30 dni.

§ 11.

Przepisów § 7 i 10 nie stosuje się do składki na ubezpieczenie społeczne pracowników zatrudnionych w celu nauki zawodu lub przyuczenia do wykonywania określonej pracy; podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne tych pracowników stanowi ich wynagrodzenie ustalone na podstawie odrębnych przepisów. W razie osiągnięcia dochodu za niepełny miesiąc, kwotę podstawy wymiaru składek zmniejsza się odpowiednio, przyjmując, że miesiąc liczy 30 dni.

§ 12.

1. Zakłady pracy są obowiązane zarejestrować się w oddziale ZUS w ciągu 10 dni od zatrudnienia pierwszego pracownika.

3. Zakłady pracy zatrudniające nie więcej niż 20 pracowników dokonują imiennego zgłoszenia do ubezpieczenia każdego pracownika nie później niż w ciągu 10 dni od jego zatrudnienia. Oddział ZUS może zwolnić zakład pracy z imiennego zgłaszania do ubezpieczenia.
4. Zakłady pracy zatrudniające powyżej 20 pracowników lub zwolnione z imiennego zgłaszania do ubezpieczenia zgłaszają pracowników do ubezpieczenia w deklaracji rozliczeniowej przez podanie łącznej liczby pracowników zatrudnionych w ciągu okresu, którego deklaracja dotyczy.

§ 13.

1. Jeżeli zakład pracy nie zgłosił do ubezpieczenia zatrudnionego pracownika, oddział ZUS z urzędu ustala i stwierdza w formie decyzji obowiązek ubezpieczenia.
2. Jeżeli zakład pracy zgłosił do ubezpieczenia osobę nie spełniającą warunków do objęcia tym ubezpieczeniem, oddział ZUS stwierdza w formie decyzji brak obowiązku ubezpieczenia.

§ 14.

1. Zakład pracy jest obowiązany, bez uprzedniego wezwania, opłacać i rozliczać składki na ubezpieczenie pracowników za każdy miesiąc kalendarzowy, w którym zatrudnia pracowników.
2. Rozliczenie, o którym mowa w ust. 1, obejmuje również wypłacone pracownikom świadczenia. Świadczenia podlegające finansowaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych zalicza się na poczet składek.
3. Rozliczenie składek i wypłaconych świadczeń następuje w deklaracji rozliczeniowej, która w szczególności powinna zawierać:
 - 1) imienny wykaz pracowników, wymiar czasu pracy, wysokość wynagrodzenia oraz datę rozpoczęcia i zaprzestania pracy, jeżeli zakład pracy jest obowiązany do imiennego zgłaszania do ubezpieczenia zatrudnionych pracowników,
 - 2) liczbę pracowników zatrudnionych w ciągu okresu, którego deklaracja dotyczy, wobec zakładów pracy zwolnionych z imiennego zgłaszania do ubezpieczenia zatrudnionych pracowników,
 - 3) obliczoną kwotę składek,
 - 4) zestawienie wypłaconych pracownikom przez zakład pracy świadczeń podlegających finansowaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz świadczeń pokrywanych przez zakład pracy.
4. Kwota świadczeń nieprawnie wypłaconych lub wypłaconych w niewłaściwej wysokości obciąża zakład pracy i nie podlega zaliczeniu na poczet składek.
5. Zakład pracy, który nie wypłaca pracownikom świadczeń, zwolniony jest z obowiązku składania deklaracji rozliczeniowej za miesiąc kalendarzowy, w którym skład osobowy pracowników i ich wynagrodzenie oraz kwota składek nie uległy zmianie w stosunku do miesiąca poprzedniego. Zakład pracy jest obowiązany jednak złożyć deklarację rozliczeniową za grudzień każdego roku.

6. Jeżeli zakład pracy zwolniony od comiesięcznego składania deklaracji nie ureguluje składek za określony miesiąc, oddział ZUS z urzędu zawiadamia go o dokonanym przypisie składek na ubezpieczenie społeczne za ten miesiąc.
9. Zakład pracy opłaca składki i przesyła deklarację rozliczeniową za dany miesiąc kalendarzowy najpóźniej do 15 dnia następnego miesiąca, z zastrzeżeniem ust. 10. **ust. 7 i 8 skreślone**
10. Zakłady pracy będące jednostkami budżetowymi lub jednostkami gospodarki pozabudżetowej w rozumieniu art. 14-17 ustawy z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe (Dz.U. z 1993 r. Nr 72, poz. 344, z 1994 r. Nr 76, poz. 344, Nr 121, poz. 591 i Nr 133, poz. 685, z 1995 r. Nr 78, poz. 390, Nr 124, poz. 601 i Nr 132, poz. 640 oraz z 1996 r. Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496, Nr 132, poz. 621 i Nr 139, poz. 647) opłacają składki na ubezpieczenie pracowników każdorazowo w dniu pobrania z rachunku bankowego środków na wynagrodzenia. Deklarację rozliczeniową za określony miesiąc zakłady te przesyłają do końca miesiąca, którego deklaracja dotyczy.
11. Oddział ZUS w szczególnie uzasadnionych wypadkach może ustalić dla zakładu pracy, z wyjątkiem zakładu, o którym mowa w ust. 10, inny niż określony w ust. 9 termin opłacania składek i przesyłania deklaracji rozliczeniowej.

§ 15.

Jeżeli kwota wypłaconych przez zakład pracy świadczeń podlegających zaliczeniu na poczet składek przewyższa kwotę należnych składek, oddział ZUS zwraca zakładowi pracy kwotę tej nadwyżki w terminie 30 dni.

§ 16.

1. Jeżeli zakład pracy nie nadesłał w obowiązującym terminie deklaracji rozliczeniowej, mimo że nie jest zwolniony z comiesięcznego składania deklaracji, oddział ZUS z urzędu wymierza składkę w wysokości wynikającej z ostatnio złożonej deklaracji rozliczeniowej, bez uwzględnienia wypłaconych świadczeń podlegających zaliczeniu na poczet składek, i zawiadamia o tym zakład pracy.
2. Jeżeli po wymierzeniu składek z urzędu zakład pracy złoży deklarację rozliczeniową, oddział ZUS koryguje dokonany wymiar z urzędu do wysokości wynikającej ze złożonej deklaracji.

§ 17.

Jeżeli zakład pracy nieprawidłowo obliczył kwotę należnych składek na ubezpieczenie społeczne pracowników, oddział ZUS z urzędu oblicza i wymierza składkę na ich ubezpieczenie, wydając decyzję w sprawie wymiaru składek.

§ 18.

Składkę na ubezpieczenie pracowników zaokrąga się do 10 groszy w górę - jeżeli końcówka jest równa lub wyższa od 5 groszy, lub w dół - jeżeli jest niższa od 5 groszy.

§ 19.

Składki na ubezpieczenie społeczne pracowników zatrudnionych przez agenta w zakładzie prowadzonym na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia opłaca agent za pośrednictwem jednostki, na której rzecz umowa jest wykonywana.

§ 19a.

1. Składka na ubezpieczenie społeczne osób pobierających stypendia sportowe na podstawie odrębnych przepisów wynosi 45% kwoty wypłaconego miesięcznego stypendium sportowego.
2. Składki na ubezpieczenie społeczne osób, o których mowa w ust. 1, opłaca klub lub inna jednostka organizacyjna wypłacająca stypendium sportowe.
3. W zakresie zgłoszania do ubezpieczenia, rozliczania składek oraz opłacania składek na ubezpieczenie osób, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy § 12-18.

Rozdział 3**Składki na ubezpieczenie społeczne osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz osób z nimi współpracujących****§ 20.**

1. Składka na ubezpieczenie społeczne osób wykonujących pracę na rzecz jednostek gospodarki uspołecznionej na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz osób z nimi współpracujących wynosi, z zastrzeżeniem § 21, 40% podstawy wymiaru składki.
2. Składkę, o której mowa w ust. 1, w części wynoszącej 50%, pokrywa osoba, która zawarła umowę, za siebie i osoby z nią współpracujące, a w pozostałej części - jednostka gospodarki uspołecznionej.
3. Składkę na ubezpieczenie społeczne wozaków oraz osób z nimi współpracujących, wykonujących usługi transportowe na rzecz Lasów Państwowych i parków narodowych, w wysokości określonej w ust. 1, pokrywa w całości jednostka, na której rzecz umowa jest wykonywana.

§ 21.

1. Składka na ubezpieczenie społeczne osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia oraz osób z nimi współpracujących na rzecz:
 - 1) Przedsiębiorstwa Kolportażowo-Handlowego "Ruch" - S.A.,
 - 2) Państwowego Przedsiębiorstwa "Totalizator Sportowy",
 - 3) przedsiębiorstw obrotu produktami naftowymi Centrali Produktów Naftowych,
 - 4) Polskiego Związku Motorowego przy obsłudze stacji paliw, wynosi 45% podstawy wymiaru składki.

2. Składkę na ubezpieczenie, o której mowa w ust. 1, pokrywa w całości jednostka gospodarki uspołecznionej.

§ 22.

1. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie stanowi, z zastrzeżeniem ust. 2, dochód bieżąco zadeklarowany przez jednostkę gospodarki uspołecznionej za zgodą osoby, która zawarła umowę, nie niższy jednak od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia i nie wyższy od dochodu zadeklarowanego za poprzedni miesiąc więcej niż o 50%.
2. Jeżeli w umowie określono wysokość dochodu z jej wykonywania kwotowo albo w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie stanowi dochód z wykonywania umowy łącznie z kosztami uzyskania i podatkiem dochodowym od osób fizycznych.

§ 23.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne osób współpracujących stanowi dochód bieżąco zadeklarowany przez osobę, która zawarła umowę, nie niższy jednak od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia i nie wyższy od dochodu zadeklarowanego za poprzedni miesiąc więcej niż o 50%.

§ 23a.

Za miesiąc, w którym nastąpiło rozpoczęcie lub zakończenie wykonywania umowy albo współpracy i była ona wykonywana tylko przez część tego miesiąca, kwotę najniższej podstawy wymiaru składek, o której mowa w § 22 ust. 1 i w § 23, zmniejsza się odpowiednio, przyjmując, że miesiąc liczy 30 dni.

§ 23b.

1. Objęcie ubezpieczeniem, uzależnione od wniosku osoby wykonującej pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo osoby współpracującej, następuje poczawszy od dnia wskazanego we wniosku, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony.
2. Jeżeli osoba objęta ubezpieczeniem, o którym mowa w ust. 1, składa wniosek o wystąpienie z ubezpieczenia, ubezpieczenie ustaje od dnia wskazanego we wniosku, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym wniosek został zgłoszony.

§ 24.

W okresie kontynuowania ubezpieczenia składkę na ubezpieczenie społeczne opłaca w całości ubezpieczony w wysokości i od podstawy wymiaru składek za okres ostatniego miesiąca kalendarzowego, w którym istniał obowiązek ubezpieczenia, nie niższej jednak od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia.

§ 25.

1. Jednostka, która zawarła umowę, obowiązana jest bez uprzedniego wezwania rozliczać co miesiąc składki na ubezpieczenie osób wykonujących umowę i osób

- współpracujących oraz wypłacone tym osobom świadczenia podlegające finansowaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.
2. Rozliczenie, o którym mowa w ust. 1, następuje w deklaracji rozliczeniowej, w której podana jest łączna liczba osób wykonujących umowę i osób współpracujących.
 3. Jednostka, która zawarła umowę, jest obowiązana bez uprzedniego wezwania przesyłać do oddziału ZUS deklarację rozliczeniową i opłacić całość należnej składki na ubezpieczenie osób wykonujących umowę i osób współpracujących, po potrąceniu świadczeń finansowanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w terminie do 20 dnia każdego miesiąca za miesiąc ubiegły. Przepisy § 14 ust. 4 oraz § 15-18 stosuje się odpowiednio.
 4. Oddział ZUS w szczególnie uzasadnionych przypadkach może ustalić inny niż określony w ust. 3 termin przesyłania deklaracji rozliczeniowej i przekazywania składek.

§ 26.

1. Osoba zamierzająca kontynuować ubezpieczenie po ustaniu obowiązku ubezpieczenia zawiadamia o tym oddział ZUS najpóźniej w ciągu 30 dni po ustaniu obowiązku ubezpieczenia.
2. Oddział ZUS może przywrócić termin do zgłoszenia wniosku o kontynuowanie ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1.
3. Osoba kontynuująca ubezpieczenie oblicza kwotę składki i opłaca składkę w terminie do 10 dnia każdego miesiąca za miesiąc ubiegły. Przepis § 18 stosuje się odpowiednio.
4. Oddział ZUS w szczególnie uzasadnionych przypadkach może przywrócić termin opłacania składek, o którym mowa w ust. 1.
5. W razie nieopłacenia składki w terminie, o którym mowa w ust. 3 i 4, ubezpieczenie ustaje od miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono składek.

§ 26a.

1. Przepisy § 20 ust. 1 i 2 oraz § 22-26 stosuje się odpowiednio do składek na ubezpieczenie społeczne osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia na rzecz innych niż uspołecznione zakładów pracy i osób fizycznych oraz do osób z nimi współpracujących.
2. Ilekroć w przepisach niniejszego rozdziału jest mowa o jednostce gospodarki uspołecznionej, należy przez to rozumieć również inne niż uspołecznione zakłady pracy i osoby fizyczne.

Rozdział 4**Składki na ubezpieczenie społeczne członków rolniczych
spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kólek rolniczych****§ 27.**

Składka na ubezpieczenie społeczne członków spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kólek rolniczych wynosi 45% podstawy wymiaru składki, z uwzględnieniem § 52.

§ 28.

1. Podstawę wymiaru składki stanowi dochód, łącznie z kosztami uzyskania i podatkiem dochodowym od osób fizycznych, z tytułu pracy w spółdzielni i z tytułu wytwarzania na jej rzecz produktów rolnych przez członka spółdzielni, z wyjątkiem wypłat, o których mowa w § 7 ust. 1.
2. Podstawa wymiaru składki, o której mowa w ust. 1, w każdym miesiącu nie może być niższa od kwoty odpowiadającej 60% najniższego wynagrodzenia.

§ 29.

- 1 W zakresie zgłoszania do ubezpieczenia, rozliczania składek i świadczeń oraz płacenia składek na ubezpieczenie członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kólek rolniczych stosuje się, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, odpowiednio przepisy § 12-18.
2. Rolnicza spółdzielnia produkcyjna i spółdzielnia kólek rolniczych jest obowiązana zarejestrować się w oddziale ZUS w ciągu 10 dni od daty zarejestrowania się w sądzie.
3. W deklaracji rozliczeniowej rolnicza spółdzielnia produkcyjna i spółdzielnia kólek rolniczych wykazuje łącznie kwotę składek na ubezpieczenie członków i pracowników oraz wypłaconych im świadczeń podlegających finansowaniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Rozdział 5**Składki na ubezpieczenie społeczne osób prowadzących
działalność gospodarczą oraz osób z nimi współpracujących****§ 30.**

Składka na ubezpieczenie społeczne osób prowadzących działalność gospodarczą oraz osób z nimi współpracujących wynosi 40% podstawy wymiaru składki.

§ 31.

1. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne osób prowadzących działalność gospodarczą oraz osób z nimi współpracujących stanowi dochód bieżąco zadeklarowany przez osobę prowadzącą działalność, nie niższy jednak od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia i nie wyższy od dochodu zadeklarowanego za poprzedni miesiąc więcej niż o 50%.

2. Za miesiąc, w którym nastąpiło rozpoczęcie lub zakończenie działalności gospodarczej albo współpracy i była ona wykonywana tylko przez część tego miesiąca, kwotę najniższej podstawy wymiaru składek, o której mowa w ust. 1, zmniejsza się odpowiednio, przyjmując że miesiąc liczy 30 dni.
3. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie w okresie kontynuowania ubezpieczenia stanowi kwota podstawy wymiaru składek za okres ostatniego miesiąca kalendarzowego, w którym istniał obowiązek ubezpieczenia, nie niższa jednak od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia.

§ 32.

Osoba prowadząca działalność dokonuje w oddziale ZUS zgłoszenia do ubezpieczenia siebie i osób współpracujących w ciągu 10 dni od dnia rozpoczęcia działalności lub współpracy.

§ 33.

1. Na podstawie danych zawartych w zgłoszeniu do ubezpieczenia oddział ZUS ustala obowiązek ubezpieczenia.
2. Oddział ZUS zawiadamia osobę prowadzącą działalność o objęciu ubezpieczeniem społecznym jej i osób z nią współpracujących oraz o trybie i zasadach opłacania składek, a także wydaje legitymacje ubezpieczeniowe.
3. Jeżeli z treści zgłoszenia do ubezpieczenia lub z innych okoliczności wynika, że obowiązek ubezpieczenia nie istnieje, oddział ZUS wydaje decyzję o niepodleganiu ubezpieczeniu.
4. W razie niezgłoszenia do ubezpieczenia przez osobę prowadzącą działalność, oddział ZUS dokonuje zgłoszenia do ubezpieczenia z urzędu i wydaje decyzję o podleganiu ubezpieczeniu.
5. W sprawach innych niż określone w ust. 3 i 4 oddział ZUS wydaje decyzję tylko na wniosek osoby, której decyzja bezpośrednio dotyczy.

§ 34.

Osoba prowadząca działalność jest obowiązana zawiadomić oddział ZUS o zaprzestaniu działalności lub współpracy oraz o innych zmianach, jakie zaszły w stosunku do danych zawartych w zgłoszeniu do ubezpieczenia, w ciągu 10 dni po nastąpieniu tych zmian.

§ 35.

1. Osoba prowadząca działalność jest obowiązana obliczać kwotę należnych składek i bez uprzedniego wezwania opłacać składki za siebie i za osoby współpracujące w terminie, z zastrzeżeniem ust. 2, w którym opłaca składek na ubezpieczenie zatrudnionych pracowników. Przepis § 18 stosuje się odpowiednio.
2. Osoba prowadząca działalność, nie zatrudniająca pracowników, opłaca składeki w terminie do 10 dnia każdego miesiąca za miesiąc ubiegły.

§ 36.

Osoba prowadząca działalność może, na podstawie decyzji oddziału ZUS, potrącać z należnych składek kwoty zasiłków rodzinnych i pielegnacyjnych przysługujących jej i osobom współpracującym. Przepis § 15 stosuje się odpowiednio.

§ 37.

Zwolnienie z opłacania składek następuje za okres pobierania zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego albo odbywania czynnej służby wojskowej, służby zastępczej lub zasadniczej służby w obronie cywilnej.

§ 38.

1. Objęcie ubezpieczeniem, uzależnione od wniosku osoby prowadzącej działalność lub osoby współpracującej, następuje poczawszy od dnia wskazanego we wniosku, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został zgłoszony.
2. Jeżeli osoba objęta ubezpieczeniem, w myśl ust. 1, składa wniosek o wystąpienie z ubezpieczenia, ubezpieczenie ustaje od miesiąca wskazanego we wniosku, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym wniosek został zgłoszony.

§ 39.

1. Osoba zamierzająca kontynuować ubezpieczenie po ustaniu obowiązku ubezpieczenia zawiadamia o tym oddział ZUS najpóźniej w ciągu 30 dni po ustaniu obowiązku ubezpieczenia.
2. Oddział ZUS może przywrócić termin do zgłoszenia wniosku o kontynuowanie ubezpieczenia, o którym mowa w ust. 1.

§ 40.

1. Osoba kontynuująca ubezpieczenie oblicza kwotę składki i opłaca składkę w terminie do 10 dnia każdego miesiąca za miesiąc ubiegły. Przepis § 18 stosuje się odpowiednio.
2. Oddział ZUS w szczególnie uzasadnionych przypadkach może przywrócić termin opłacania składek, o którym mowa w ust. 1.
3. W razie nieopłacenia składki w terminie, o którym mowa w ust. 1 i 2, ubezpieczenie ustaje od miesiąca kalendarzowego, za który nie opłacono składki.

Rozdział 6**Składki na ubezpieczenie społeczne adwokatów****§ 41.**

Składka na ubezpieczenie społeczne adwokatów wynosi 45% podstawy wymiaru składki.

§ 42.

1. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne adwokatów stanowi wynik finansowy z tytułu członkostwa w zespole adwokackim.
 - 1a. Podstawa wymiaru składki, o której mowa w ust. 1, nie może być niższa od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia.
2. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne adwokatów wykonujących zawód indywidualnie lub wspólnie z innym adwokatem stanowi dochód bieżąco zadeklarowany przez adwokata, nie niższy jednak od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia i nie wyższy od dochodu zadeklarowanego za poprzedni miesiąc więcej niż o 50%.

§ 43.

W zakresie zgłoszania do ubezpieczenia, rozliczania składek i świadczeń oraz opłacania składek na ubezpieczenie adwokatów stosuje się odpowiednio przepisy § 12-18.

Rozdział 7**Składki na zaopatrzenie emerytalne twórców i artystów****§ 44.**

Składka na zaopatrzenie emerytalne twórców i artystów wynosi 29% podstawy wymiaru składek.

§ 45.

1. Podstawę wymiaru składki na zaopatrzenie emerytalne twórców i artystów stanowi dochód bieżąco zadeklarowany przez twórcę, nie niższy jednak od kwoty odpowiadającej 60% przeciętnego wynagrodzenia.
2. Za miesiąc, w którym nastąpiło rozpoczęcie lub zakończenie działalności twórczej i była ona wykonywana tylko przez część tego miesiąca, kwotę najniższej podstawy wymiaru składek, o której mowa w ust. 1, zmniejsza się odpowiednio, przyjmując, że miesiąc liczy 30 dni.

§ 46.

1. Twórca dokonuje w oddziale ZUS zgłoszenia do zaopatrzenia emerytalnego w ciągu 10 dni od otrzymania decyzji Komisji do Spraw Zaopatrzenia Emerytalnego Twórców, uznającej działalność za twórczą i ustalającej datę jej rozpoczęcia.
2. Oddział ZUS zawiadamia twórcę o objęciu zaopatrzeniem emerytalnym oraz o trybie i zasadach opłacania składek, a także wydaje legitymację ubezpieczeniową.

§ 47.

Twórca jest obowiązany zawiadomić oddział ZUS o wszelkich zmianach w stosunku do danych zawartych w zgłoszeniu do zaopatrzenia emerytalnego w ciągu 10 dni po nastąpieniu tych zmian.

§ 48.

1. Obowiązek opłacania składek powstaje od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności twórczej.
2. Dla twórcy objętego przepisami o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin lub innymi przepisami o zaopatrzeniu emerytalnym obowiązek opłacania składek powstaje od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym zgłosił wniosek o objęcie zaopatrzeniem emerytalnym twórców.
3. Twórca po ustaleniu prawa do emerytury lub renty z zaopatrzenia emerytalnego może, na swój wniosek, opłacać składki od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, w którym został zgłoszony taki wniosek.

§ 48a.

Obowiązek opłacania składek ustaje z dniem, w którym:

- 1) twórca zaprzestał wykonywania działalności twórczej,
- 2) ustalono prawo twórcy do emerytury lub renty, chyba że zgłosił on wniosek deklarujący dalsze opłacanie składek,
- 3) twórca podjął pracę, z tytułu której został objęty przepisami o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin lub innymi przepisami o zaopatrzeniu emerytalnym, chyba że zgłosił on wniosek deklarujący dalsze opłacanie składek.

§ 49.

Twórca jest obowiązany obliczać kwotę należnych składek i bez uprzedniego wezwania opłacać składki w terminie do 10 dnia następnego miesiąca po upływie kwartału za kwartał ubiegły. Przepis § 18 stosuje się odpowiednio.

§ 50.

1. Od obowiązku opłacania składek jest zwolniony twórca, który co najmniej przez 30 kolejnych dni:
 - 1) odbywa czynną służbę wojskową, służbę zastępczą lub zasadniczą służbę w obronie cywilnej albo
 - 2) przebywa w szpitalu lub w innym zakładzie przeznaczonym dla osób potrzebujących całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych.
2. Zwolnienie od obowiązku opłacania składek dotyczy miesięcy, w których okoliczności uzasadniające zwolnienie, określone w ust. 1, trwały nie krócej niż 15 dni.

Rozdział 8**Składki z tytułu wykonywania pracy przez skazanych****§ 51.**

Składka z tytułu wykonywania przez skazanych pracy w czasie odbywania przez nich kary pozbawienia wolności wynosi 32% dochodu za tę pracę, łącznie z kosztami użyskania i z podatkiem dochodowym od osób fizycznych.

Rozdział 8a**Składki na ubezpieczenie społeczne niektórych innych osób****§ 51a.**

1. Składka na ubezpieczenie społeczne:

- 1) małżonków pracowników skierowanych do pracy w przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, w stałych przedstawicielstwach przy Organizacji Narodów Zjednoczonych i w innych misjach specjalnych za granicą, w instytutach, ośrodkach informacji i kultury za granicą,
- 2) osób, które z powodu stanu zdrowia swojego dziecka, wymagającego - bez względu na wiek - stałej opieki oraz pielęgnacji lub pomocy w czynnościach samoobsługowych, nie mogą podjąć albo kontynuować zatrudnienia,
- wynosi 32% zadeklarowanej przez te osoby kwoty, nie niższej od najniższego wynagrodzenia.
2. Osoby, o których mowa w ust. 1, opłacają składki na ubezpieczenie społeczne poczawszy od miesiąca wskazanego we wniosku o objęcie ubezpieczeniem zgłoszonym we właściwym ze względu na miejsce zamieszkania oddziale ZUS, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym wniosek został zgłoszony.
3. Po zgłoszeniu przez osoby, o których mowa w ust. 1, wniosku o objęcie ubezpieczeniem oddział ZUS zawiadamia zgłaszających o objęciu ubezpieczeniem oraz o trybie i zasadach opłacania składek, a także wydaje legitymacje ubezpieczeniowe.
4. Osoby, o których mowa w ust. 1, opłacają składki na ubezpieczenie społeczne bez uprzedniego wezwania w terminie do 10 dnia każdego miesiąca za miesiąc ubiegły. Nie płacenie składek na ubezpieczenie przez 3 kolejne miesiące uważa się za rezygnację z ubezpieczenia od miesiąca, w którym zaprzestano opłacania składek. Ponowne objęcie ubezpieczeniem następuje po złożeniu wniosku.
5. Możliwość opłacania składek na ubezpieczenie społeczne przez osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 1, ustaje z upływem 3 miesięcy po miesiącu, w którym nastąpiło odwołanie małżonka do kraju.
6. Przepis § 17 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 9**Przepisy przejściowe i końcowe****§ 52.****z mocą od 1.01.1997
r.**

1. Składka, o której mowa w § 4, na ubezpieczenie pracowników zatrudnionych bezpośrednio w produkcji rolnej, określonej odrębnymi przepisami, opłacana jest przez zakład pracy w części wynoszącej:
 - 1) 36% podstawy jej wymiaru - w roku 1997,
 - 2) 38% podstawy jej wymiaru - w roku 1998,
 - 3) 40% podstawy jej wymiaru - w roku 1999,
 - 4) 42% podstawy jej wymiaru - w roku 2000

- jeżeli zakład pracy prowadzi gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym lub dział specjalny w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym, z zastrzeżeniem ust. 3-6. W pozostałej części składka jest refundowana Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych z budżetu państwa.
2. Przepis ust. 1 stosuje się także przy opłacaniu składki, o której mowa w § 27, przez rolnicze spółdzielnie produkcyjne i spółdzielnie kółek rolniczych - za ich członków.
3. Przy ustalaniu wysokości składki na ubezpieczenie dokonuje się podziału przychodu na związany i nie związany z produkcją rolną na podstawie dokumentacji szczegółowej tego przychodu.
4. W wypadku:
 - 1) zatrudnienia tych samych osób zarówno przy działalności rolniczej, jak i pozarolniczej lub
 - 2) niemożności ustalenia prawidłowej podstawy wymiaru składki w obniżonej wysokości:

składka w wysokości odpowiednio:

 - a) 36% i 45% - w roku 1997,
 - b) 38% i 45% - w roku 1998,
 - c) 40% i 45% - w roku 1999,
 - d) 42% i 45% - w roku 2000

- jest naliczana od takich części ogólnej kwoty wynagrodzeń, które pozostają do siebie w identycznej proporcji, jak przychody z działalności rolniczej do przychodów z działalności pozarolniczej.
5. Przepis ust. 4 ma zastosowanie do zakładów pracy nie zobowiązanych odrębnymi przepisami do prowadzenia ewidencji wynagrodzeń.
6. W wypadku nieprowadzenia, mimo obowiązku, lub niewłaściwego prowadzenia ewidencji wynagrodzeń, składka naliczana jest w wysokości określonej w § 4.

§ 52a.

Począwszy od dnia 1 stycznia 2001 r. zakłady pracy opłacają za pracowników zatrudnionych bezpośrednio w produkcji rolnej składkę w wysokości 45% podstawy wymiaru.

§ 53.

Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określa szczegółowe zasady postępowania w sprawach zgłoszeń do ubezpieczenia i zaopatrzenia emerytalnego, rozliczania składek i świadczeń oraz opłacania składek.

§ 55a.**§ 54 i § 55 pominięte**

Przy ustalaniu za okres od dnia 1 stycznia 1992 r. do dnia 31 maja 1992 r. kwoty podstawy wymiaru składek, której wysokość w myśl § 9, § 22 ust. 1, § 24, § 31 ust. 1 i 3, § 42 ust. 2 i § 45 ust. 1 jest uzależniona od przeciętnego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału, za wynagrodzenie to należy przyjąć kwotę 2.190.000 zł.

§ 55b.

Osoby, o których mowa w § 51a ust. 1, jeżeli złożą wniosek o objęcie ubezpieczeniem społecznym w ciągu 6 miesięcy poczynając od dnia 1 marca 1992 r., mogą być na swój wniosek objęte ubezpieczeniem i opłacać składki od dnia 1 stycznia 1992 r.

§ 56.

Tracą moc:

5) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 1987 r. w sprawie zgłoszenia pracowników do ubezpieczenia społecznego oraz składek na to ubezpieczenie (Dz.U. Nr 37, poz. 211, z 1988 r. Nr 36, poz. 284 i z 1989 r. Nr 61, poz. 365). **pkt 1-4 pominięte**

§ 57.

1. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i ma zastosowanie do składek na ubezpieczenie społeczne i zaopatrzenie emerytalne, należnych za okres od dnia 1 stycznia 1990 r., z uwzględnieniem ust. 2.
2. Do dochodu stanowiącego podstawę wymiaru składek, o której mowa w § 7 ust. 1, przyjmuje się nagrody z zakładowego funduszu nagród przysługujące za 1990 r. i wypłacone po dniu 1 stycznia 1991 r.